

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

2 Vtrùm inter debitores certos priùs soluendum sit venditori, cui pretium nondum est solutum, re vendita extante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

constat quidem deberi; sed nescitur cui vel quibus ex tota multitudine: siue res ipsa in specie sua sit aliena, (vt equus, vestis, torquis, & familia) siue tantum sit debita confuse; vt quando loco rei perempta debetur pecunia. His positis,

3 *Si aliena in specie.*
Dico Primò, Si res incertam habens dominum, in specie sua est aliena, primo loco est restituenda, non certis creditoribus, sed iis, quibus incerta restitui solent; iuxta ea quæ cap. 14. dub. 6. & 7. dicta sunt: quamuis nihil aliud super sit, quod certis creditoribus dari possit. Est communis DD. Ratio est; quia creditoribus debet satisfieri ex bonis debitoris, non ex alienis. Itaque hæc ante omnia sunt segreganda à bonis debitoris; & in pios vsus eroganda.

4 *Si non sine aliena in specie.*
Dico Secundò, Si res ipsa non sunt in sua specie aliena; tunc ex eis prius facienda est restitutio certorum debitorum, quam incertorum. Est communis DD. Antonini 2. p. tit. 2. c. 3. in principio, Caier. v. Restit. c. 8. Silu. Restit. 6. qu. 5. Medina C. de restit. q. 2. §. Ad aliud, quod quinto loco, & Nauarri cap. 17. num. 47. & aliorum.

Sed difficultas est; quænam sit huius ratio. DD. qui censent incerta iure naturæ pauperibus esse danda, valde laborant in assignanda ratione, nec quidquam afferunt quod omnino satisfaciatur. Sed iuxta sententiam, quam supra cap. 14. dub. 6. & 7. secuti sumus, non est difficile. Ratio igitur,

5 *Cur certis creditoribus prius soluendum.*
cur certis creditoribus prius sit soluendum quam incertis, est; quia iure naturæ teneatur debitor ex iustitia soluere creditoribus certis, etiam si nulla lex positua id iuberet; id quæ de bonis suis, quorum dominium habet. Non tamen iure naturæ de his bonis teneatur soluere creditoribus incertis; quia his ipsis solutio fieri non potest. quod autem loco eorum teneatur pauperibus, id solum iure posituo constitutum est: quod ius locum non habet, quando certi creditores extant. neque mens legislatoris fuit, nec verò potuit esse, eo casu obligare: quia quod debitum est iure naturæ, non potest tolli per legem posituam.

Adde, non soluendo talia incerta, nemini in particulari fieri iniuriam; secus verò si non soluantur certa.

Dices, Quando res est in specie aliena, & dominus reperiri nequit, non debetur iure naturæ pauperibus, & sepelita lege positua potest retineri: ergo etiam ex ea debet satisfieri creditoribus certis.

6 *Resp. Negando consequentiam;* quia etsi sepelita lege positua posset debitor ex ea satisfacere, non tamen tenebatur; eò quod non teneatur, nisi de rebus suis soluere. Vnde iure posituo statui potuit, vt hæc darentur pauperibus, etiam si creditores certi nihil essent habituri. quod si debitori vt pauperi res illa applicetur, tunc videtur ex illa creditoribus esse soluendum; quia non amplius aliena censetur: nisi fortè paupertas illum excuset.

DVBITATIO II.

Vtrum inter debitores certos, prius solvendum sit venditori, cui pretium nondum est solutum, re vendita extante.

7 *Res Ecclesie & minoris.*
Respondeo & Dico Primò, Si res sit Ecclesie, vt fisci, vel minoris, & adhuc extet inter bona debitoris; ante omnia soluendum est pro ea

pretium iustum, vel certè res ipsa est restituenda. *Quo ordine.* Probatur; quia talis rei non est translatum dominium per conventionem mutuam, & secutam traditionem, nisi re ipsa persoluatur pretium, vt docet Angelus v. Emptio n. 4. Siluest. eodem verbo n. 2. & notat Bartolus in L. A diuo Pio. 15. §. Sed si emptor. 7. de re iudicata. & Panor. in cap. Cùm olim, de officio deleg. & colligitur ex L. Si curator. 5. 7. de iure fisci, iuncta Glossa. vnde sequitur, talem rem, vbi cumque extiterit, etiam si aliis vendita fuerit, posse vendicari.

8 *Res aliorum vendita.*
Dico Secundò; Si res alterius vendita fuerit tali debitori, & ille nec pignus aut fideiussorem dederit, nec pretium in præsentem obtulerit, nec venditor illud pro soluto habuerit, fidens emptori; tunc vel pretium ante omnia soluendum, vel res restituenda venditori. Probatur; quia iure communi in hoc casu nondum censetur translatum dominium, etiam si res tradita fuerit, vt expressè habetur Instit. de rerum diuisione. §. Vendita: vbi dicitur: *Vendita verò res tradita, non aliter emptori acquiritur, quam si is venditori pretium soluerit, vel alio modo ei satisfecerit, velut ex promissore aut pignore dato: quod quamquam canetur ex L. duodecim tabularum, tamen rectè dicitur & iure gentium, id est, iure naturali id effici.* Idem habetur L. Quod vendidi. 19. 7. de contrahenda emptione. Vnde sequitur, rem talem, vbi cumque extiterit, vendicari posse, nisi pretium solutum fuerit, vt dicitur L. Procuratoris. 5. §. Sed si dedidi. 18. 7. de tributoria actione.

Sed hinc difficultatem parit, quod in eodem §. Instit. supra additur his verbis: *Sed si is, qui vendidit, fidem emptoris securus fuerit, dicendum est, statim rem emptoris fieri.* semper enim videtur fidem emptoris sequi; quando ei credit absque fideiussore vel pignore. Vnde tunc semper transfertur dominium.

9 *Resp. Tunc tantum censetur sequi fidem emptoris,* quando ipsius nuda promissione est contentus, perinde ac si pretium esset solutum: quod Vlpianus in d. L. Procuratoris ait, *in creditum abire,* & Pomponius in d. L. Quod vendidi, *fidem habere emptori sine ulla satisfactione.*

Petes, An ergo tunc venditor non habeat ius prælationis? Couarruias l. 1. variar. cap. 7. nu. 3. putat non habere. pro qua sententia adfert multos iuris peritos, qui dicunt hanc esse communem. Idem sentit Petrus Nauar. lib. 4. cap. 4. num. 39. & Molina disput. 536. Probatur Primò, quia illa res non est amplius venditoris, cum translatum sit dominium, vt suppono; neque manet illi obnoxia iure hypothecæ. Nam neque iure naturæ, neque iure posituo constituta est in tali re hypotheca. Non iure naturæ, quia hoc iure nulla inducitur tacita hypotheca. si enim contrahentes pacto expresso non obligant rem solutioni, non est cur illa iure naturæ debeat priori domino censeferi obligata; cum eius dominium perfectè in alium transferit, non secus ac si solutio in præsentia esset facta. Non etiam iure posituo; quia nullum ius posituum inducens in tali re hypothecam in iure Cæsareo reperitur. Secundò, Si emptor ille alteri venderet, prior venditor non posset eam vendicare: ergo non erat ipsi hypothecata. Tertio, Quia neque expressa hypotheca ex conventionem contrahentium potest in emptione sic constitui, vt venditor habeat ius præla-

10 *Non habere venditorem ius prælationis. Rationes adferuntur.*

prælationis præ aliis hypothecis iure positio constituitis. nam contrahentes non possunt suo consensu efficere, vt is, qui iure ciuili vel municipali habet ius prælationis, debeat postponi, vt si emi à te domum vel nauim, & postea ad eius reparationem accipiam ab alio pecuniam mutuam; hic tibi præferetur in solutione; quia iure positio habet ius prælationis, etiam respectu præcedentium hypothecarum, vt infra dicitur. Ex quibus sequi videtur, venditorem esse numerandum inter creditores hypotheca carentes; ac proinde omnibus hypothecam habentibus postponendum. Hæc sententia est valde probabilis. Contraria magis videtur æquitati consona. vnde

11
Probabile est, venditorem in re vendita esse præferendum.

Dico Tertio, Probabile est, venditorem, si ab emptore fideiussorem vel pignus non accepit, & res adhuc apud emptorem extet, in ea re ceteris esse præferendum; ita vt vel pretium ei soluendum sit, vel res ipsa restituenda. Ita tenet Caietanus v. Restitutio cap. 8. Silu. Restitutio 6. qu. 5. Fumus eodem verbo nu. 36. Medina C. de restitutione q. 2. §. Tertium dictum. Nauarr. cap. 17. nu. 49. Idem tenet Archidiaconus, Baldus, & alij, teste Siluestro. Probatur Primò, quia valde durum est, & ab æquitate naturali alienum, vt res mea, quam à me emisti, non soluto pretio, extans in sua specie, aliis assignetur, & ego re mea simul & pretio frauder. seposito enim omni iure positio, statim iudicio naturali quiuis censeret, æquius esse vt venditori res sua restituatur, si emptor soluendo non sit, quam vt detur alteri. Secundò, Si tibi locaui meam domum, inuecta & illata in eam manent obligata pignori pro pensionibus annuis, & damnis in domum datis, vt habetur L. 2. §. Ex quibus causis pig. vel hypoth. tacita contrahatur. ergo argumento à fortiori etiam res vendita manet obligata pro pretio. Tertio, Quia iure gentium non transfertur dominium rei vendita ante solutum pretium, nisi datum fuerit pignus vel fideiussor: vel nisi venditor secutus fuerit fidem emptoris, vt habetur §. Vendita, supra: idque quia non censetur venditor dominium alia ratione velle transferre, atqui quando venditor credit emptori, etiam si intendat transferre dominium, non tamen intendit se priuare omni iure & recursum ad rem suam, nisi re ipsa solutum fuerit pretium, vt patet ex vsu & communi hominum sensu: ergo saltem quamdiu extat apud emptorem, censetur quasi hypothecata pro pretio.

12
Resp. ad rationes.

Vnde ad primam rationem in contrarium Respondeo, Et si iure naturæ seu gentium non contrahatur vlla hypotheca perfecta qualis iure positio, nempe in quam retineatur ius apud quemcumque extet; bene tamen potest contrahi imperfecta & inchoata, in quam retineatur ius, quamdiu extat apud emptorem. talem videtur habere venditor in re empta, vt dictum est. Si tamen emptor alteri vendat, non manet amplius obligata, sicut nec pretium pro ea acceptum, vt rectè Nauarrus.

Ad secundam, Inde tantum sequitur, non esse hypothecam perfectam, quales sunt omnes hypothecæ speciales iure positio introductæ.

Ad tertiam, Inde solum probatur, aliquam hypothecam huic præferendam; nempe eam, quæ constituta est ratione mutui accepti ad rei instaurationem; secus de aliis. Idem ob eandem ra-

13

tiones videtur dicendum de omni alia re, titulo oneroso alienata, vt supra docet Nauarrus: vt de re mutuata, permutata, &c. quod intellige, si res illa in sua specie adhuc extet in bonis debitoris; maxime si aliis permixta nondum sit. Imò etiam si permixta sit, si certò constet illam ibi contineri. quia æquissimum est, vt ante omnes, illi qui eam tradidit, restituatur vel ipsa, vel pretium eius; nec alij creditores possunt id merito agrè ferre, cum debitor, eius redditione non fiat impotentior ad ipsas soluendum, quam fuisset si eam non accepisset.

DUBITATIO III.

Vtrum debita ex delicto, præferenda sint debitis ex iusto contractu.

Sunt tres sententia. Prima est, Debita ex delicto esse prius restituenda, quam ex contractu (nisi forte in contractu interuenierit hypotheca) & quò delictum fuit maius, eò quoque priorem deberi restitutionem. Ita Ioannes Medina quæst. 2. de restitut. dub. 5. Vnde post hypothecas Primò restituendum debitum ex rapina. Secundò, ex furto. Tertio, ex vsuris. Quarto, ex contractu oneroso; vt ex mutuo, emptione, &c. Quintò, ex contractu gratuito; vt ex legato, promissione non completa, &c. Probatur Primò, auctoritate D. Bonauenturæ. Secundò, Quia illa debita sunt prius soluenda, quæ cum maiori iniuria & peccato sunt contracta; eò quòd quando non potest simul ab omnibus peccatis recedi, consentaneum sit, vt prius à grauioribus, deinde à leuioribus recedatur. atqui maius peccatum, maiorque iniuria, ceteris paribus, est in rapina, quam in furto, & in furto, quam in vsura: ergo prius soluendum pro rapto quam furto, & prius pro furto quam pro vsura, & prius pro vsura quam pro contractu, in quo nulla commissæ iniuria. inter contractus autem magis obligat is qui est onerosus, quam qui gratuitus; idque merito; quia per onerosum homo non fit impotentior ad soluendum aliis; nam vna res supponitur loco alterius; ex natura contractus: per gratuum verò secus. Idem sentit D. Thomas opusculo 73. c. 18. *Cum necessaria ad salutem, præcedant ea que sunt deuotionis, iuste soluantur debita ante legata, sed maiori iniuria, restituenda sunt ablata, quam debita soluenda: cum in hoc impleatur iniuria, & tollatur iniuria facta Deo & proximo. In solutione autem debitorum nulla tollitur iniuria, sed solum impletur iniuria.* Idem tenet Michaël Salonijs qu. 62. art. 8. in fine, & videtur tenere Angelus Restitut. 2. num. 18. Hæc sententia non est improbabilis.

Secunda sententia est, Prius soluenda esse debita ex contractu iusto oneroso, non gratuito, quam ex delicto: nisi forte res ex delicto parua, in specie sit aliena. Ita Caietanus v. Restitutio c. 8. Nauarr. cap. 17. num. 52. Bartholom. Medina l. 1. Summa c. 14. §. 3. denique D. Anton. p. 2. tit. 2. c. 7. §. 1. & 2. qui et si assentiat primæ sententiæ in ordine debitorum ex delicto, nempe prius restituendum, quod ex rapina debitum, quam quod ex furto, & prius ex furto, quam ex vsura; ad-

14
1. Prius quæ ex delicto.

15
2. Prius quæ ex contractu.